

този жанр в условията на тоталитарно изкуство.

Пиесата „Виновният“ е вторият и последен повод, когато професорът по анатомия на животните в Софийския университет сам поема художествената си защита. Само преди десет години се е разиграла житейската и литературна драма, наричана „Случаят „Тютюн“, в която той разкрива своята ерудиция и интелект. Примерът е поучителен. Историята на осъществяването на пиесата „Виновният“ повтаря в умален вид и в умален обществен мащаб случилото се с „Тютюн“. И тук се появява авторски текст, когото условно ще наречем „Виновният 1“, а „Виновният 2“ е нов вариант на текста, направен от режисьорката Веселина Ганева за Народния театър. Подобни варианти са нормална част от театралната практика, ако не водят до основно преобразуване на драматичния текст, но в този случай според автора били премахнати сатиричните елементи, а комедийните елементи били превърнати в драматични. Димитър Димов отново прибегва до манипулация в рамките на естетическата догма социалистически реализъм, разяснявайки преимуществата на сатирата пред драмата за разгръщането на този сюжет. Отново се използва вече оповестеното мнение на висша инстанция, но тук тя се въплъщава единствено от директора на Народния театър Филип Филипов. Препятствията са отстранени само в рамките на едно единствено обсъждане. Писателят категорично не желае собственото му минало да се повтори. Той предпочита да се скрие зад маската на жанра, а публично да се легитимира като непротивящ се на официално следваната естетика. От сатирата Димитър Димов възприема основния похват, иронията, която той прилага главно на езиково ниво и така субективно контролира възприятието на зрителя. Като драматург той не предоставя обективни форми, в които сатирата може да се въплъти, като фантастичното преувеличаване, карикатурата, или пародията. При тях авторският глас се обективира и дава простор за свободни зрителски асоциации, които не са безобидни за властта.

От тези обективни сатирични форми пътят до театъра на абсурда е много кратък. В началото на шестдесетте години в Чехословакия по този път върви начинаещият драматург Вацлав Хавел, в Полша това са Славомир Мрожек и Тадеуш Ружевич, макар и всички те да се намират зад Желязната завеса. Фактът, че в България това все още не се осъществява, доказва, че причината се състои в прекъснатия континуитет на българската литература. Случаят с пиесата „Виновният“ експонира половинчатото слепване между традицията на салонната комедия, жанр, познат в европейската драматургия от деветнадесети век, с най-ниския